

Valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon uudistaminen

Selvityshenkilö, ministeri Lauri Tarastin
kuulemistilaisuus

13.1.2016

- ELY-keskusten, TE-toimistojen ja maakuntien liittojen tehtävät on mahdollista siirtää lähes kokonaisuudessaan tuleville itsehallintoalueille. TEM:n hallinnonalan virastojen eräät tehtävät on tarkoituksenmukaista hoitaa jatkossakin valtakunnallisesti.
- Seuraavat näkökohdat on jatkovalmistelussa otettava huomioon
 1. Selkeiden ja laajojen palvelukokonaisuuksien mahdollistaminen ja alueiden erikoistumisen salliminen. Sujuvien palvelujen turvaamiseksi ja byrokratian välttämiseksi tulisi tutkia, mitkä valtion aluehallinnon (ELY, AVI, TE-toimistot), maakuntien ja kuntien tehtävät tulisi siirtää itsehallintoalueille. Aluehallinnon monien tehtävien tarkoituksenmukainen hoitaminen edellyttää maakuntaa suurempaa aluetta.
 2. Valtionhallinnolta siirtyvien tehtävien tuottaminen tilaaja-tuottajamallilla. Järjestämisvastuu olisi perusteltua siirtää itsehallintoalueille. Tilaaja-tuottajamallia käyttäen itsehallintoalueet voisivat hankkia palveluita kunnilta, kuntayhtymiltä, yksityiseltä tai kolmannelta sektorilta. Tuotantorooli mahdollistaisi kuntien elinvoimapolitiikan toteuttamisen ja erityisesti suurimpien kaupunkiseutujen kilpailukyvyn vahvistamisen.

3. Viranomaispäätösten riippumattomuuden turvaaminen. Valtiolta siirtyviin tehtäviin liittyy viranomaispäätöksiä, jotka sisältävät laillisuus- tai yhdenvertaisuusharkintaa. Siirtyviä tehtäviä koskien tulisi eritellä selkeästi, mitkä päätökset tehdään virkamiespäätöksinä.
4. Valtion ja alueiden modernin sopimuksellisuuden kehittäminen. Itsehallintomallissa olisi hyvä kehittää valtion ja alueiden väliseen dialogiin perustuvaa sopimuksellisuutta säädöksiin perustuvan ohjauksen rinnalla. Nykymuotoisesta tulosohjauksesta tulisi luopua.
5. Sitoutuminen keskitettyyn kansalliseen palveluarkkitehtuuriin säilytettäisiin ja itsehallintoalueille tarjottaisiin käyttöön valtakunnalliset sähköiset palvelut ja yhteiset asiakaspalvelukeskukset (puhelin, sähköposti, chat jne.) Toimintaprosessien ja ICT:n kehittämisen vastuu tulisi osoittaa yhdelle toimijalle.

TEM:n ydinpointit kuulemistilaisuuden kysymyksiin

1. Onko ministeriöiden esitysten perusteella muodostuva tehtäväjako tarkoituksenmukainen?
 1. ELY-keskuksia ohjaavien ministeriöiden vastaukset ovat kovin erilaisia. ELY-keskusaikana on syntynyt tehtäväalueiden synergioita ja nyt olisi huolehdittava, että ne eivät ala purkautua.
 2. Joillakin ministeriöillä on suunnitelmia osoittaa tietyt lupa- ja valvontatehtävät kategorisesti valtiolle. Yritysassiakkaan kannalta tarkoituksenmukaisempi ratkaisu olisi se, että tehtäviä hoitaisi itsehallintoalue, joka vastaa muistakin yrityksille tarjottavista julkisista palveluista.
 3. Tehtäväjaossa tulee välttää rinnakkaisten aluehallintojen syntymistä

TEM:n ydinpointit kuulemistilaisuuden kysymyksiin

2. Miten itsehallintoalueille tulevat tehtävät ja päätöksenteko tulisi järjestää?
 1. Itsehallintoalueilla hoidettavat oikeusharkintaa sisältävät päätökset tulisi voida edelleen tehdä virkamiespäätöksinä.
 2. Itsehallintoalueen maakuntavaltuuston ja -hallituksen tehtävät ovat todennäköisesti samankaltaiset kuin nykyisillä maakuntavaltuustoilla ja –hallituksilla. Valtiolla on niukasti sellaisia itsehallintoalueille siirtyviä tehtäviä, jotka menisivät erikseen maakunnan poliittisiin elimiin päätettäväksi. Valtiolta siirtyvien tehtävien myötä itsehallintoalueille tulee lisää työkaluja strategioidensa toteuttamiseen.
 3. Kuten selvitysmies puheenvuorossaan totesi, itsehallintoalueiden hallinto- ja tukitehtävien hoidon osalta kannattaa harkita ELY-keskusten ja TE-toimistojen yhteisen kehittämisen- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus) kaltaista yhteistä toimijaa. Mikäli keskus käyttää merkittävää julkista valtaa, pitää sen rooli valmistella huolella.

